

CSIKÓS ATTILA

*Rozsarany**Nagyapám, Csikós Ferenc emlékére*

Meleg eső áztatta a bányászváros szelíd dombjait, meleg, mint a vér. A hajnali hűvösben különösen furcsa volt ez a langyos eső, ahogy végigcsordogált az ember arcán, mintha csak gőzölgő kádvízből szállt volna ki éppen, csukott szemekkel matatva a törölköző után. Annak, mondjuk, ott volt a köd. Bebugyolálta a Kökényest, a völgyet, a házakat, s csak néhol vérezték át ezt a gézszerű gomolygást az őszi fák kivörösödött levelei.

A föld még beitta az esőt, még elnyelték a kanálisok is, pedig már egy hete esett egyfolytában, mintha véget se akarna érni. Az Öreg szerette, ha esett.

A sín mellett haladt, mint mindig, a Bútorgyár felé. Mehetett volna a talpfákon is, ipari vágány volt ez, tíz éve már nem járt rajta vonat, de mintha magát akarná büntetni, mindig a csikorduló salakon lépdelt előre, meg-megbotolva, kibillenve saját jóleső ritmusából, nehézkesen. Ősz haját hátrafésülte, hátramosta a meleg esővízzel, mert kalapot nem hordott soha. Könnyelműsége a gölya röptésének szépségéhez volt hasonlatos.

Minden bajnak forrása a saját akarnokoskodásunk, szokta mondani mosolyogva, s csak az tudhatta mennyire igaza van, akire, jó szándékúan bár, rá akarta eröltetni a gondolatát. Valami készítetése és képessége volt arra, hogy megjavítsa az emberek szellemét, az egyenes útra terelje őket, kijavítsa lelkük fogyatékoságait. Még ha maga mindig is a süppedős salakon gyalogolt a Bútorgyár felé.

A hétvégéken rendszeresen kivonult a Mecsek felé nyúló dombok közé, s bejárta a tanya sorát. Főleg cigányok laktak arrafelé. Tudta mindenki közülük is, kicsoda, sokan fordultak hozzá tanácsért, írásért, tudták, hogy jó szíve van. Ott ismerte meg Rozsaranyt.

Bár ne tette volna. Az a lány maga volt a makacs szerelem. Fel volt srófólva benne minden apró ideg, s valami ősi elevenség, amit sokan csak indulatnak vélték, rajzolta meg minden mozdulatát. Olyan feszesen tudta tartani a fejét, amilyen kemény volt formás combjában az izom, ha kiállt a tornácra, és karjával megkapaszkodva előredőlt, hogy csukott szemmel élvezze saját erejét, a szél söprését, a Napot. Olyan állhatatos is volt, mint egy felnőtt, bár alig múlt tizenhét. Ezzel a lánnyal keverte össze őt a sors. Akkor is a ház előtt állt, az egyetlen kis fa, száradó ruhák zsánerében, és nézte az eget. De az ég csak nem mert visszaneézni. Az Öreg meg elballagott mellettük, tovább, a völgy felé, ahol a nyulai voltak egy gazdának kiadva. A lányok megbámulása sehová nem vezet, gondolta mindig, most se nézett máshova, csak maga elé.

Hé, öreg, kiáltott rá a lány, és kijebb lépett abból az oltalmazó kompozícióból, amit az akácbokor meg az ég meg egy nedves lepedő alkotott az udvaron. Maga tanult ember, azt mondják, olyan jó szíve van, mondta halkabban, mintha elbátortalanodott volna. Így rejtekek nélkül, szinte meztelenül. Azt mondják, felelte az Öreg elmosolyodva. Fáj a szívem, mondta erre a lány. Két kezével a combjára csapott, aztán úgy hagyta őket lelógva az öle előtt, s egyenesen az Öreg szemébe nézett vadul. Mintha az Istennek is parancsolni tudna. Nem kérés volt ez. Nem jajkiáltás. Ukáz. Verdikt. Parancsolat. Az

Öreg megállt, és lassan visszafordult. Ne hagyj, hogy fájjon, te lány, mondta halkán, ne hagyj, mert rászoksz! A lány válasz helyett leült egy kőrakásra, és csak nézte az Öreget. Az ember, kezdte amaz, tudod, az ember belebúvik a saját bajába, egy idő után már nincs meg nélküle. Jól esik neki, mint télen a nagykabát. Megvédi. Megadja a helyét a világban. Az lesz, akinek fáj az élet, úgy is nevezik. Ne hagyj, hogy fájjon! A lány szétcsapta két kezét, úgy felelt. Hát csak viseljem-e? Királynőnek születtem, nem kapcaringynak! Az Öreg odaült mellé a fűre. Nehéz a királynők élete, mondta. Tudom, felelte a lány, olvastam. Ezen aztán végre elmosolyodott. Tudja, kezdte enyhültebben, az emberem nem jó ember. Az öreg letépett egy fűszálat. Nem? – kérdezte halkán. Az ördög bújt belé, felelte a lány, és letépett egy fűszálat maga is. A szeme elé tartotta, s hunyorítva átnézett a férfira. Szép a mosolya, mondta. Ha az uram egyszer tudna így mosolyogni... de csak üt, dolgoztat, nem hagy békét nekem. A gimnáziumból is kivett, minek az a sok tudás, minek annyit tudni, mire jó az nekem... Pedig én szeretem. Egy királynőnek sok mindent is kell tudni, mondta az Öreg. Királynőnek, dehogyan is vagyok én az, kiáltotta a lány, és felállt. Tudom én, hogy nem vagyok az, csak gúnyolódok a sorsomon. Az Öreg felnézett rá. Eddig meg sem csodálta természetét, karcsú bokáját, ringó kebleit, haja feketéjét. Most se nagyon merte. Éppen csak egy pillantást vetett rá, de a lány észrevette. Körbeforgott előtte, hogy a szoknyája az Öreg arcába csapott. Tetszem magának, ugye? – kérdezte nevetve. Kedves lány vagy, mondta az öreg, és kiköpte a fűszálat, amit addig rágicsált. Ne hagyj, hogy bántsanak! Segítek, ha akarsz. Ismerem ezt azt, az önkormányzaton is vannak jó emberek. Az iskolát meg folytatnod kell, különben itt ragadsz, a szépséged elmúlik, az embered is elhagy, hogy leszel akkor királynő megint? A lány lehuppant elé a földre, és úgy, guggolva mélyen a szemébe nézett. Nézte a férfi jobb szemét, aztán a balt. Úgy nézte, mintha valami külön élőlények volnának azok a szemek. Tetszik a szeme vágása, mondta aztán, s kezével végigsimította a férfi orcáját. Szerelmes nézés esik az ilyen szemekkel, tette hozzá, majd felállt. Ha maga mondja, megpróbálhatom. Pár verés nem a világ! Na, menjen, nem akarom, hogy itt találja! – kiáltotta, és felszegett fejvel elindult a veranda felé.

Az Öreg nem is tudta, hogy került haza. Valahogy mégiscsak hazakerült, mert ott állt az előszobában a tükör előtt, és magát bámulta csak. Hosszan szemlélte az arcát. Különösen borostás állát, ahol a lány végigsimította. Valami vajúdó vágyat érzett. A felesége már a Híradót nézte, és méltatlankodva pillantott rá szemüvege felett. Ha így folytatódik, kénytelen leszek pluszmunkát vállalni, mondta jelentőségteljesen. Ha pedig az ingatlanadót is bevezetik, megyünk a híd alá. Szervusz, mondta az Öreg. Odalépett felesége mellé, megcsókolta a száját, óvatosan kisimított egy tincset az asszony szeméből, aztán leült. Vettél bort? – kérdezte vidáman. Vettem – felelte a nő. Az Öreg felállt, és kicsoszogott a konyhába, a spájzból kihozta a palack Szürkebarátot, a kredencfiókból előkapirgálta a dugóhúzó – boldognak, erősnek érezte magát –, aztán nyögve, erőlködve kibontotta az üveget. A lányon tűnődött, hogyan is segíthetne neki.

Gyakran járt ki a tornácos ház felé. Erősítgette a lányt, biztatta, jó kedvre derítette. Az iskolában megbeszélte, hogy az új tanévben visszamehet, az önkormányzatnál beszélt a családvédelmiskkel, még így hívta, noha már ennek is valami új neve volt. Néha még ajándékokkal is kedveskedett. Egyszer, mert látta, hogy tetszik a lánynak a csillogó acél, neki adta azt a kis bugylibicskát, amit még az apjától kapott az érettségire. Nem szabad kést adni ajándékba, mondta, mert elvágja a barátságot, de ez más. Ez afféle letétje annak, hogy te is le-

érettségizel. Ha csukva tartod, nem lehet semmi baj, mondta, és a lány kezébe csúsztatta a kést. Csak egy amulett, tette hozzá. Megszorította a lány ujjait. Vigyázok rá, felelte amaz, és másik kezével átfogta a férfi kezét.

Egy hónap múlva a lány kereste őt, a városban, a Bútorgyár udvarán állva várta műszak után. A szeme alatt fekete folt. Felrepedt száján harapdálta a sebet. Csók íze volt. Az férfi riadtan szaladt felé, ahogy meglátta, s úgy karolta át, ahogy nőt talán már harminc éve nem ölelt. Elhagytam – mondta a lány. A hangja fakó volt, nem volt benne sem bánat, sem öröm. Nem azért jöttem, hogy sajnálj, nem is azért, hogy büszke legyél, csak akartam, hogy tudd. Köszönöm, tette hozzá, és elmosolyodott. A vasúti büfében fogok dolgozni, az iskolát pedig estin befejezem. Egy darabig most nem találkozhatunk... nem akarom, hogy bajod legyen. Gonosz ember az emberem. Azért is vert meg, mert te... De nem fejezte be. Végigsimított a férfi arcán, ahogy az első alkalommal, és mélyen a szemébe nézett. Szép, ha mosolyogsz, mondta, ne sírj. Aztán megfordult, és könnyedén, szépen, mint a nyári felleget vonulása az égen, elindult a gyárkapu felé. Már ott se volt, de az Öreg még mindig hallotta, ahogy a cipője kopog a macskakövön.

Aztán nem hallott róla, csak a tárgyaláson. Fél évig élt azzal a hiánnyal a lelkében, a vajúdással a lány szilaj tekintetében, ahogy utoljára ránézett a Bútorgyár udvarán. A feleségének szerzett másodállást az üzem könyvelésén, az ingatlanadót még nem merték bevezetni az önkormányzatok. Néha írt a helyi lapnak, főleg várostörténeti munkákat, a bányászat múltjáról, amikor még működtek a tárnák, egyet pedig a bányász dalárda megalakulásáról. Festeni kezdett. Titokban, magának. Néha elgyalogolt a dombok felé, a tornácos házhoz, de lakatlannak tűnt, sosem találkozott arrafelé senkivel. Az újságból tudta meg.

Talán két hónappal azután, hogy meglátogatta az Öreget, a lányt éjszakás műszakba osztotta be az üzletvezető. Egyedül volt. Csak a sötét. Szemben a Kökönyös lakóházai, álmotömbök, szürke játékkockáknak tűntek csupán, de bennünk az élet, gondolta, kis fészkek, család, szerelem, egyszer majd neki is lesz, egy ilyen betonkockába zárt kis boldogsága, erre gondolt, ahogy a hűtőbe pakolta a söröket. Épp a végére ért. Akkor nyitott rá az embere. Megállt a söntés hátsó ajtajában, és belihogta a pult mögé is a sűrű emberszagát. Akarlak, mondta kurtán, és odalépett a lány elé. Hazaviszlek innen, és abbahagyod az iskolát is. Holnap kilépsz. Aztán elkapta a lány karját, magához húzta, a másik kezével eltúrta a sűrű fekete fürtöket, és belesorgatta a nyelvét a lány ajkai közé. Aztán tette. A lány nem is védekezett. Egy pillanat műve volt. Rakta bele magát. A lány meg arra gondolt közben, hogy az nem lehet. Az iskolát azt nem. Bármi lehet, de azt nem lehet abbahagynia. Eddig hagyta magát, de most megfeszült benne minden izom. Mint a hegedűre feszített bél, úgy pendült a lelkén a fájdalom. És már a kezében volt a kés. Az a bugylibicska. És akkor belenézett a szemébe. Mintha tüzet látna, úgy tűnhetett. Lángolt az a két szembogár. A férfi is észrevette. Hátrahőkölt, de már mindegy volt neki. A szívét érte a döfés. És a lány nézte. Nézte, ahogy ömleni kezd a vér. Sűrűn, bordón, lilán, forrón. Meleg volt az a vér, ami az arcára ömlött. Meleg, mint a júniusi eső egy boldog éjszakán.

CSIKÓS ATTILA (1969) Budapesten élő író. Eddig hat kötete jelent meg. Számos színházi előadás dramaturgja, szerzője vagy irodalmi munkatársa. Az *Ártér* című folyóirat alapítója.